EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 14.6.2010
KOM(2010)307 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 ze dne 12. ledna 2005 o statistice Společenství týkající se platební bilance, mezinárodního obchodu službami a přímých zahraničních investic

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 ze dne 12. ledna 2005 o statistice Společenství týkající se platební bilance, mezinárodního obchodu službami a přímých zahraničních investic

1. ÚVOD

Hlavním cílem nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 o statistice Společenství týkající se platební bilance, mezinárodního obchodu službami a přímých zahraničních investic[1] je stanovit společný rámec a statistické normy kvality pro systematické vypracovávání statistiky Evropské unie o platební bilanci, mezinárodním obchodu službami a přímých zahraničních investicích.

Článek 12 nařízení (ES) č. 184/2005 stanoví, že do 28. února 2010 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění tohoto nařízení. Zpráva zejména:

(1) zaznamená kvalitu zpracovaných statistik;

(2) vyhodnotí přínos statistik pro Unii, členské státy a poskytovatele a uživatele statistických informací ze zpracovaných statistik ve vztahu k nákladům na takové statistiky;

(3) určí oblasti možného zlepšení a změn, které jsou na základě získaných výsledků považovány za nutné;

(4) přezkoumá fungování Výboru pro platební bilanci a doporučí, zda by měla být znovu určena oblast působnosti prováděcích opatření.

Tato zpráva zkoumá nejdůležitější aspekty provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 členskými státy a opatření přijatých Komisí k zajištění vysoce kvalitní evropské statistiky týkající se platební bilance, mezinárodního obchodu službami a přímých zahraničních investic.

2. PROVÁDĚCÍ OPATŘENÍ

Od přijetí nařízení (ES) č. 184/2005 byla přijata tato prováděcí nařízení:

(1) nařízení Komise (ES) č. 601/2006 ze dne 18. dubna 2006, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005, pokud jde o formát a postup pro předávání údajů[2];

(2) nařízení Komise (ES) č. 602/2006 ze dne 18. dubna 2006, kterým se upravuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 aktualizací požadavků na údaje[3];

---

1 Úř. věst. L 35, 8.2.2005, s. 23.
2 Úř. věst. L 106, 19.4.2006, s. 7.

(3) nařízení Komise (ES) č. 1055/2008 ze dne 27. října 2008, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005, pokud jde o kritéria kvality a podávání zpráv o kvalitě v oblasti statistiky platební bilance[4];

(4) nařízení Komise (ES) č. 707/2009 ze dne 5. srpna 2009, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 o statistice Společenství týkající se platební bilance, mezinárodního obchodu službami a přímých zahraničních investic, pokud jde o aktualizaci požadavků na údaje[5].

3. HLAVNÍ DOTYČNÉ DATOVÉ SOUBORY

Statistika platební bilance poskytuje komplexní informace o transakcích mezi vykazujícím hospodářství a zbytkem světa. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 se týká shromažďování těchto datových souborů:

- první odhady čtvrtletní platební bilance (euro ukazatele),
- čtvrtletní platební bilance,
- roční mezinárodní obchod službami,
- roční přímé zahraniční investice.

Pro každý z těchto datových souborů jsou údaje zejména shromažďovány Eurostatem od členských států a využívají se k sestavování souhrnů za celou EU, které se zveřejňují spolu s údaji jednotlivých členských států v on-line databázi Eurostatu[6].

Obecně řečeno, první odhad čtvrtletních hlavních souhrnů (saldo běžného účtu a saldo účtu za služby) je k dispozici 10 týdnů po skončení referenčního období. Druhý odhad je vydán 15 týdnů po skončení referenčního období a zahrnuje širší soubor položek platební bilance a geografického členění, které je tvořeno hlavními hospodářskými partnery, zejména nejvýznamnějšími rozvinutými a rozvíjejícími se ekonomikami.

Jednou ročně je zveřejňována podrobnější statistika mezinárodního obchodu službami a přímých zahraničních investic. Roční údaje o mezinárodním obchodu službami jsou rozčleněny podle komplexního seznamu typů služeb a 42 ekonomik. Údaje jsou předávány členskými státy devět měsíců po skončení referenčního období a zveřejňují se asi dva měsíce poté. Roční statistika přímých zahraničních investic zahrnuje údaje o tocích a stavech podle typu nástroje, partnerské země a hospodářské činnosti. Údaje jsou poskytovány členskými státy devět měsíců po skončení referenčního období a zveřejňují se asi tři měsíce poté.

---

[3] Úř. věst. L 106, 19.4.2006, s. 10. Cílem nařízení (ES) č. 602/2006 je zejména aktualizovat požadavky na údaje a upravit úroveň členění včetně některých geografických členění za účelem zlepšení kvality statistiky platební bilance.

[4] Úř. věst. L 283, 28.10.2008, s. 3.

[5] Úř. věst. L 204, 6.8.2009, s. 3. Cílem nařízení Komise (ES) č. 707/2009 je upravit požadavky na údaje u čtvrtletní platební bilance a euro ukazatelů, aktualizovat geografické členění vzhledem k nové geopolitické situaci a zavést členění podle činností v souladu s novou klasifikací ekonomických činností (NACE revize 2).

[6] Databáze Eurostatu, k dispozici na internetové adrese: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (18.3.2010).

4. KVALITA ZPRACOVANÝCH STATISTIK

Podle čl. 4 odst. 2 nařízení (ES) č. 184/2005 mají členské státy poskytnout Komisi zprávu o kvalitě předávaných údajů. Kromě toho podle čl. 4 odst. 3 se má kvalita údajů předávaných Eurostatu hodnotit na základě zpráv o kvalitě za pomoci Výboru pro platební bilanci (dále jen „výbor pro PB“).

Následující rozbor se týká výsledků posledních dostupných zpráv o kvalitě údajů poskytnutých členskými státy v roce 2008. Nejnovější vývoj včetně zlepšení kvality zaznamenaných různými členskými státy v roce 2009 tudíž není v tomto rozboru zahrnut.

4.1. Včasnost

Kritérium včasnosti se týká dodržování lhůt pro předávání údajů.

Lhůty jsou stanoveny v příloze I nařízení (ES) č. 184/2005 a dále konkretizovány v příručce Balance of Payments Vademecum[7], což je referenční dokument ohledně technických podrobností předávání údajů.

Tabulka 1 obsahuje rozbor[8] včasnosti statistiky platební bilance. Dokládá, že převážně jsou členské státy schopny lhůty dodržet u všech datových souborů, s velmi malým počtem výjimek, které se soustřeďují ve dvou oblastech přímých zahraničních investic.

4.2. Pokrytí údajů předávaných Eurostatu

Kritérium pokrytí údajů se týká dostupnosti údajů požadovaných nařízením (ES) č. 184/2005 podle referenčních období a v členění podle zeměpisné oblasti, položky a činnosti. Měří se jako podíl počtu poskytnutých hodnot z celkového počtu požadovaných hodnot.

---

7 Balance of Payments Vademecum. http://circa.europa.eu/Public/irc/dsis/bop/library?l=/sdds_bop_metadata/vademecum_2008pdf/_EN_1.1_&a=d (18.3.2010).

8 Včasnost je hodnocena jako „dobrá“, pokud byly údaje vždy dodány ve stanovený den nebo dříve, jako „přijatelná“, pokud zpoždění v průměru nepřekročilo pět dnů, a jako „špatná“ v ostatních případech.

Tabulka 1: Včasnost předávání údajů

	Euro ukazatele	**Čtvrtletní platební bilance**	**Mezinárodní obchod službami**	**Přímé zahraniční investice – toky**	**Přímé zahraniční investice – stavy**
Lhůta:	***referenční období + 2 měsíce***	***referenční období + 3 měsíce***	***referenční období + 9 měsíců***	***referenční období + 9 (nebo 21) měsíců***[9]	***referenční období + 9 (nebo 21) měsíců***
Belgie	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	**špatná**
Bulharsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Česká republika	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Dánsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Estonsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Finsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Francie	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Irsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Itálie	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Kypr	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	**špatná**
Litva	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Lotyšsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Lucembursko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Maďarsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Malta	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Německo	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Nizozemsko	dobrá	dobrá	*přijatelná*	dobrá	dobrá
Polsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Portugalsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Rakousko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Rumunsko	dobrá	dobrá	dobrá	**špatná**	**špatná**
Řecko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Slovensko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Slovinsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Spojené království	*přijatelná*	dobrá	dobrá	**špatná**	**špatná**
Španělsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá
Švédsko	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá	dobrá

[9] U přímých zahraničních investic (u toků i stavů) jsou dvě různé žádosti o údaje, každá s jinou lhůtou: jedna s lhůtou 9 měsíců od skončení referenčního období a druhá s lhůtou 21 měsíců od skončení referenčního období.

Tabulka 2: Pokrytí

	Euro ukazatele	Čtvrtletní platební bilance	Mezinárodní obchod službami	Přímé zahraniční investice – toky	Přímé zahraniční investice – stavy
Belgie	úplné	úplné	úplné	úplné	*neúplné*
Bulharsko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Česká republika	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Dánsko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Estonsko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Finsko	úplné	úplné	*neúplné*	úplné	úplné
Francie	úplné	úplné	*neúplné*	úplné	úplné
Irsko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Itálie	úplné	úplné	*neúplné*	úplné	úplné
Kypr	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Litva	úplné	úplné	*neúplné*	úplné	úplné
Lotyšsko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Lucembursko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Maďarsko	úplné	úplné	*neúplné*	úplné	úplné
Malta	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Německo	úplné	úplné	úplné	úplné	*neúplné*
Nizozemsko	úplné	úplné	*neúplné*	*neúplné*	*neúplné*
Polsko	úplné	úplné	úplné	*neúplné*	*neúplné*
Portugalsko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Rakousko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Rumunsko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Řecko	úplné	úplné	*neúplné*	úplné	úplné
Slovensko	úplné	úplné	*neúplné*	úplné	úplné
Slovinsko	úplné	úplné	*neúplné*	úplné	úplné
Spojené království	úplné	*neúplné*	*neúplné*	úplné	*neúplné*
Španělsko	úplné	úplné	úplné	úplné	úplné
Švédsko	*neúplné*	*neúplné*	*neúplné*	úplné	úplné

Žádosti o údaje použité k výpočtu tohoto ukazatele jsou uvedeny v příloze I nařízení (ES) č. 184/2005. Tabulka 2 poskytuje přehled[10] tohoto ukazatele podle členského státu a datového souboru.

[10] Pokrytí se považuje za „úplné“, pokud bylo poskytnuto více než 98 % požadovaných hodnot, za „neúplné“, pokud byla žádost splněna jen částečně a bylo poskytnuto méně než 98 % hodnot, a za „chybějící“, pokud žádost neměla žádnou odezvu.

Všechny členské státy žádosti alespoň částečně splnily a nechybějí žádné datové soubory. Velká většina členských států poskytla čtyři úplné datové soubory nebo tři ze čtyř. Jen tři členské státy (Nizozemsko, Spojené království a Švédsko) poskytly většinu datových souborů neúplných.

Nejnáročnější žádost se týká mezinárodního obchodu službami; tu bylo schopno zcela splnit jen šestnáct členských států.

4.3. Metodická spolehlivost

Kritérium metodické spolehlivosti se týká souladu s mezinárodně přijatými normami, pokyny a osvědčenými postupy.

Všechny členské státy víceméně splňují mezinárodní normy definované v: Příručce pro platební bilanci, 5. vydání (BPM5), vydaném Mezinárodním měnovým fondem (MMF), Srovnávacích definicích přímých zahraničních investic, 3. vydání (BD3), vydaném Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), a Příručce o statistice mezinárodního obchodu službami, kterou společně vydaly Organizace spojených národů (OSN), Evropská komise, MMF, OECD, Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD) a Světová obchodní organizace (WTO). Odchylky od této metodiky se pravidelně sledují prostřednictvím zpráv o kvalitě. S cílem podpořit harmonizaci se tyto odchylky projednávají ve výboru pro PB a v pracovní skupině pro platební bilanci.

Mezinárodní normy byly nedávno přepracovány. Šesté vydání Příručky pro platební bilanci (BPM6) vyšlo v listopadu 2008, čtvrté vydání Srovnávacích definic přímých zahraničních investic (BD4) bylo dokončeno v dubnu 2008 a aktualizovanou verzi Příručky o statistice mezinárodního obchodu službami (MSITS 2010) schválila Statistická komise OSN v únoru 2010.

Koordinované uplatňování nových norem, které již bylo dohodnuto s členskými státy ve výboru pro PB, by mělo zvýšit úroveň jejich dodržování a tudíž i srovnatelnost příslušných statistik.

4.4. Stabilita

Kritérium stability se týká míry přiblížení počátečních odhadovaných hodnot ke konečným hodnotám.

Stabilitu lze měřit za použití střední absolutní procentní chyby[11], což je ukazatel, na kterém se shodl výbor pro PB. V tabulce 3 jsou uvedeny nejnovější dostupné hodnoty tohoto ukazatele pro hlavní položky platební bilance Evropské unie. Nízká hodnota ukazatele znamená vysokou úroveň stability. Tak je tomu u většiny položek, i když u výnosů a jejich dílčích složek jsou pozorovány značné revize, zejména co se týče náhrad zaměstnancům a výnosů

---

[11] Střední absolutní procentní chyba (Mean Absolute Percentage Error = MAPE) je definována takto:

$$MAPE = \frac{1}{N}\sum_{t=1}^{N}\left|\frac{X_f(t) - X_i(t)}{X_i(t)}\right|$$

kde $X_f(t)$ je počáteční odhad položky X platební bilance v referenčním čtvrtletí t; $X_i(t)$ je poslední dostupný odhad téže položky platební bilance v referenčním čtvrtletí t; N je počet pozorování v posuzovaném časovém rámci (tzn. za jeden rok; jelikož MAPE se vypočítává pro čtvrtletní údaje, N se rovná 4).

z přímých investic. Ty patří mezi položky, které jsou obtížněji měřitelné a u nichž se předpokládají největší revize kvůli běžně používanému zdroji údajů. Ve skutečnosti jsou konečné hodnoty těchto položek obvykle založeny na výsledku ročních průzkumů, zatímco počáteční hodnoty spoléhají na odhady, které nenabízejí vysokou míru přesnosti.

Tabulka 3: Střední absolutní procentní chyba pro souhrny EU

	Kreditní položky		**Debetní položky**	
	2006	***2007***	***2006***	***2007***
Běžný účet	*2,3%*	*2,9%*	*1,3%*	*1,5%*
-Zboží	0,1%	0,9%	0,4%	0,5%
-Služby	0,7%	1,9%	1,4%	1,8%
Doprava	1,4%	2,3%	1,6%	4,5%
Cestovní ruch	4,8%	3,2%	3,2%	2,8%
Jiné služby	1,9%	1,5%	1,6%	0,9%
-Výnosy	9,3%	8,2%	6,9%	6,0%
Náhrady zaměstnancům	11,4%	9,4%	6,7%	1,7%
Výnosy z přímých investic	22,3%	19,8%	20,4%	20,9%
Výnosy z portfoliových investic	3,8%	2,4%	4,1%	4,7%
Výnosy z jiných investic	1,1%	2,8%	2,0%	1,7%
-Běžné převody	10,5%	0,8%	5,8%	2,0%

4.5. Vnitřní soudržnost

Vnitřní soudržnost měří soudržnost v rámci poskytnutého datového souboru na základě čistých chyb a opomenutí, přestože v zásadě jsou účty platební bilance vyvážené. Součet všech položek by se tudíž měl rovnat nule. V praxi se však určité odchylky přece jen vyskytují v důsledku nepřesností ve zdrojových údajích a při sestavování účtů. Čisté chyby a opomenutí se odvozují na základě zbytku jako položka, která zajišťuje vyváženost účtů. Někdy se chyby při sestavování účtů navzájem vyruší, takže velikost této zbytkové položky nemusí nutně poskytovat představu o celkové přesnosti výkazu. Čisté chyby a opomenutí se však obecně považují za dobrý ukazatel pro měření vnitřní soudržnosti platební bilance.

Tabulka 4: Průměrná relativní chyba za období 2005–2007

Belgie	2 %	**Kypr**	3 %	**Portugalsko**	7 %
Bulharsko	9 %	**Litva**	3 %	**Rakousko**	3 %
Česká republika	2 %	**Lotyšsko**	1 %	**Rumunsko**	3 %
Dánsko	5 %	**Lucembursko**	1 %	**Řecko**	2 %
Estonsko	2 %	**Maďarsko**	2 %	**Slovensko**	2 %
Finsko	6 %	**Malta**	4 %	**Slovinsko**	3 %
Francie	13 %	**Německo**	6 %	**Spojené království**	4 %
Irsko	5 %	**Nizozemsko**	5 %	**Španělsko**	2 %
Itálie	2 %	**Polsko**	4 %	**Švédsko**	7 %

V tabulce 4 je uvedena průměrná relativní chyba zaznamenaná členskými státy za období let 2005–2007. Tento ukazatel je založen na čistých chybách a opomenutích a je také analyzován ve zprávách o kvalitě. Rovná se průměru absolutní hodnoty čistých chyb a opomenutí během dotyčného období (měřených jako podíl z průměru kreditních a debetních položek běžného účtu), jak jsou zaznamenány ve čtvrtletní platební bilanci členských států. Jelikož by se chyby a opomenutí měly rovnat nule, měl by být tento ukazatel v zásadě zanedbatelný. U většiny členských států tomu tak skutečně je. Pouze jeden členský stát (Francie) zaznamenává hodnotu tohoto ukazatele přesahující 10 % a u šesti členských států je vyšší než 5 %.

5. PŘÍNOSY PRO UŽIVATELE A RELEVANCE STATISTIKY PLATEBNÍ BILANCE

Nařízení (ES) č. 184/2005 reaguje na potřeby uživatelů údajů. Tento oddíl rozebírá, jak se tyto údaje používají a jaké jsou přínosy statistiky platební bilance.

Statistiku platební bilance intenzivně využívají příslušné vnitrostátní a mezinárodní instituce pro účely tvorby politik. Evropská komise a Rada, Evropská centrální banka (ECB) a Eurosystém, MMF, Banka pro mezinárodní platby, OECD, G3 a G7 – všechny tyto instituce využívají tuto statistiku.

Statistika platební bilance je spolu s investiční pozicí vůči zahraničí nástrojem ke sledování měnové politiky. V kombinaci s dalšími ukazateli se statistika o výměně zboží a služeb používá k posouzení inflačního tlaku, jakož i případného dopadu mezinárodní poptávky na vývoz, a tudíž na hrubý domácí produkt. Stav běžného účtu a investiční pozice vůči zahraničí jako celek slouží k posouzení udržitelnosti směnného kurzu.

Statistika platební bilance je také součástí konvergenčních zpráv zveřejňovaných Evropskou komisí a ECB o jednotlivých členských státech, které dosud nejsou členy hospodářské a měnové unie (EMU).

Smlouva o fungování Evropské unie výslovně hovoří o platební bilanci (například v článcích 143 a 144) a požaduje, aby Komise Radu pravidelně informovala o vývoji platební bilance v členských státech, které nejsou členy EMU.

Vývoj běžných účtů v jednotlivých zemích se analyzuje v souvislosti s jejich konkurenceschopností, zatímco statistika přímých zahraničních investic slouží k rozboru atraktivity každé země.

Statistika platební bilance je důležitým zdrojem pro další klíčové statistiky sestavované v souvisejících statistických oblastech s významem pro EU, jako například:

- hrubý domácí produkt (zahrnující přeshraniční transakce se zbožím a službami) včetně rychlých odhadů, pro které jsou nezbytné měsíční ukazatele platební bilance,
- hrubý národní důchod (zahrnující přeshraniční transakce se zbožím a službami a také výnosy),
- účet platební bilance se zbytkem světa v EU a čtvrtletní odvětvové účty v eurozóně včetně finančních účtů.

Kromě hlavních souhrnů jsou pro některé uživatele zvlášť významné i určité položky platební bilance:

- podrobné informace o mezinárodním obchodu službami, každoročně zveřejňované Eurostatem, jsou důležité pro obchodní jednání a stanovení celní politiky,
- Evropská komise a G8 zavedly opatření k posílení úhrad a zlepšení informací o nich,
- geografické členění statistiky platební bilance může přispět ke sledování interakcí mezi EU a třetími zeměmi,
- složení finančních toků (co se týče přímých investic, portfoliových a dalších investic) je cenné pro hodnocení finanční stability.

Členové výboru pro PB uznávají, že přijetí nařízení (ES) č. 184/2005 přineslo řadu změn, které zlepšily kvalitu statistiky platební bilance z několika hledisek:

- zlepšilo harmonizaci údajů platební bilance sestavovaných jednotlivými členskými státy,
- uživatelé údajů mají nyní k dispozici podrobnější statistiku platební bilance,
- představuje pevný právní základ pro přípravu národních statistických programů členských států,
- údaje jsou včasnější a přesnější.

6. NÁKLADY A ZÁTĚŽ SPOJENÉ SE STATISTIKOU PLATEBNÍ BILANCE

Odhadnout náklady související se shromažďováním a šířením statistiky platební bilance je dosti složité. Existuje široká škála zdrojů údajů, které slouží také k sestavování dalších statistik nebo souvisejí s vykazováním údajů finančními institucemi a podniky regulačním orgánům. Je tudíž obtížné odlišit specifické náklady na shromažďování a předkládání údajů o platební bilanci od celkových nákladů vznikajících při shromažďování údajů často

využívaných k dalším účelům. Kromě toho v určitých členských státech mohou údaje shromažďovat dvě různé instituce, národní centrální banka a národní statistický úřad, takže provést spolehlivý odhad je pak ještě složitější.

Po konzultaci se členy výboru pro PB lze odhadnout objem práce potřebný k vypracování a šíření statistiky platební bilance v EU. Odpovídá přibližně 900 ekvivalentům plného pracovního úvazku. Tyto zdroje mohou být více či méně rozptýlené napříč jednotlivými oblastmi platební bilance. Datovým souborem, jenž spotřebovává nejvíce vstupů, je čtvrtletní platební bilance, která potřebuje 57 % zdrojů, a za ní následují mezinárodní obchod službami (23 %) a přímé zahraniční investice (20 %). Významný objem práce potřebný k sestavení čtvrtletní platební bilance lze převážně přičíst na vrub zdrojům, které jsou nezbytné k vypracování rozsáhlého souboru statistických údajů týkajících se finančního účtu.

Bylo odhadnuto, že ostatní činnosti související s prováděním nařízení (ES) č. 184/2005 představují jen malý podíl z celkového objemu tohoto vstupu (asi 13 %).

Údaje o platební bilanci jsou potřebné také pro vnitrostátní účely a členské státy je shromažďovaly již před přijetím nařízení (ES) č. 184/2005. Proto jsou k plnění jeho požadavků nezbytné jen omezené další zdroje.

Je také nutno mít na paměti, že požadavky nařízení (ES) č. 184/2005 a žádosti o údaje od dalších vnitrostátních a mezinárodních organizací, zejména od ECB a MMF, se navzájem významně překrývají. Údaje předkládané členskými státy speciálně pro účely nařízení (ES) č. 184/2005 nelze odlišit od jiných údajů předkládaných za účelem plnění dalších požadavků na údaje.

Co se týče zátěže, kterou na respondenty klade shromažďování údajů o platební bilanci, členské státy mají jen velmi omezené informace, které neumožňují žádný druh odhadu. Kromě toho je nutno mít na paměti, že zavedení prahové hodnoty pro vykazování přeshraničních transakcí na úrovni EU, která byla původně stanovena na 12 500 EUR a poté zvýšena na 50 000 EUR, způsobilo změnu většiny systémů shromažďování údajů o platební bilanci v jednotlivých členských státech. Před zavedením této prahové hodnoty většina systémů shromažďování údajů spoléhala na údaje o úhradách shromažďované od bank a poskytovatelů platebních služeb. Nyní jsou téměř všechny systémy shromažďování údajů založeny na přímém vykazování a/nebo průzkumech. Tato změna znamenala přesun zátěže z bank a finančních zprostředkovatelů, což byli hlavní poskytovatelé údajů v rámci systému úhrad, jejichž statistické povinnosti se nyní významně snížily, na podniky a domácnosti. Zda tento přesun také snížil zátěž na celkový systém a do jaké míry, je otázka, která vyžaduje další zkoumání. V současnosti není k dispozici dostatek informací, aby bylo možno vyvodit příslušné závěry.

7. OBLASTI PRO MOŽNÁ ZLEPŠENÍ A ZMĚNY

Po několika změnách předpisů, které jsou stručně shrnuty v oddílu 2, lze obecně za aktuální považovat nařízení (ES) č. 184/2005. Požadavky na údaje byly pozměněny s cílem zdokonalit metodiku používanou při výpočtu souhrnů za celou EU. Záměrem také bylo přizpůsobit geografické členění nové geopolitické situaci a zavést členění podle činností v souladu s novou klasifikací ekonomických činností, NACE revize 2.

Budoucí zlepšení předpokládající změny nařízení (ES) č. 184/2005 by mohla zahrnovat:

– další aktualizaci požadavků na údaje související s přijetím nových mezinárodních norem, BPM6, BD4 a MSITS 2010. Subjekty, které sestavují platební bilanci, se zavázaly zavést nové normy v roce 2014 spolu s přijetím nových norem v oblasti národních účtů. Požadavky na údaje by měly být upraveny do roku 2014, aby mohly být nové normy zavedeny harmonizovaným způsobem všemi členskými státy,

– kritéria kvality pro zprávy o kvalitě požadované nařízením (ES) č. 184/2005 jsou definována v nařízení (ES) č. 1055/2008. Jelikož se do jisté míry liší od kritérií kvality definovaných v čl. 12 odst. 1 nařízení (ES) č. 223/2009 o evropské statistice[12], mohla by být příslušným způsobem aktualizována. Může být nezbytné pozměnit také harmonogram, aby bylo možno cyklus předkládání údajů lépe synchronizovat s vykazováním kvality,

– přijetí prováděcích opatření k nařízení (ES) č. 184/2005, včetně jeho příloh, Komisí, v souladu s novými právními možnostmi zavedenými Smlouvou o fungování Evropské unie,

– aktualizace požadavků na údaje zavádějící shromažďování statistických údajů o mezinárodním obchodu službami podle režimů dodávky, jak je definuje MSITS 2010, se zvláštní pozorností věnovanou režimu 4 (přítomnost fyzických osob).

Další možná zlepšení, která nevyžadují změny nařízení (ES) č. 184/2005**,** navrhli členové výboru pro PB:

– v současnosti jsou datové soubory předávané Eurostatu poskytovány také dalším evropským institucím a mezinárodním organizacím, například ECB, MMF a OECD. V těchto datových souborech jsou drobné rozdíly, jelikož míra podrobnosti požadovaná každou organizací nemusí být přesně stejná. Zátěž členských států by se mohla podstatně snížit, pokud by byly harmonizovány požadavky na údaje ze strany všech mezinárodních organizací. Pokud by se podařilo tento cíl splnit, mohlo by se předávání údajů dále zjednodušit využitím Eurostatu jako ústředního subjektu, jenž údaje obdržené od členských států dále předává jiným organizacím, které je požadují. Tento postup se již využívá pro poskytování čtvrtletních údajů o mezinárodním obchodu službami Evropské centrální bance a snadno by se dal rozšířit na další datové soubory a organizace,

– podpora výměny osvědčených postupů v oblasti metodiky, jakož i výměny mikrodat a makrodat mezi statistickými institucemi na vnitrostátní a mezinárodní úrovni,

– využívání ustanovení směrnice Rady 2008/8/ES ze dne 12. února 2008, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o místo poskytnutí služby[13], ke statistickým účelům. Bylo by tak možno vybudovat systém pro zaznamenávání údajů o mezinárodním obchodu službami v rámci EU, podobný systému, který se již uplatňuje pro měření objemu obchodu zbožím.

---

[12] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 ze dne 11. března 2009 o evropské statistice a zrušení nařízení (ES, Euratom) č. 1101/2008 o předávání údajů, na které se vztahuje statistická důvěrnost, Statistickému úřadu Evropských společenství, nařízení Rady (ES) č. 322/97 o statistice Společenství a rozhodnutí Rady 89/382/EHS, Euratom, kterým se zřizuje Výbor pro statistické programy Evropských společenství. Úř. věst. L 87, 31.3.2009, s. 164.

[13] Úř. věst. L 44, 20.2.2008, s. 11.

8. FUNGOVÁNÍ VÝBORU PRO PLATEBNÍ BILANCI

Výbor pro PB byl zřízen poté, co vstoupilo v platnost nařízení (ES) č. 184/2005, a jeho první zasedání bylo svoláno dne 8. července 2005, kdy byl přijat jednací řád a úkoly výboru.

Výbor pro PB má tyto úkoly:

- definovat normy kvality a stanovit obsah a časové rozvržení zpráv o kvalitě,
- napomáhat Evropské komisi při hodnocení kvality předávaných údajů,
- definovat formát a postup, podle něhož členské státy předávají požadované údaje Evropské komisi,
- přijímat nezbytná opatření k přizpůsobení nařízení (ES) č. 184/2005 hospodářským a technickým změnám,
- v případě potřeby aktualizovat definice a požadavky na údaje (lhůty pro předkládání, revize, rozšíření a omezení datových toků apod.).

Členové výboru pro PB byli dotazováni ohledně fungování jejich výboru a výsledky jsou velmi příznivé. Jak ukazuje graf 1, přibližně tři čtvrtiny členů výboru hodnotí úkoly výboru pro PB jako „více než uspokojivé“. Podle výsledků dotazování se někteří členové výboru pro PB domnívají, že výbor by se měl více podílet na projednávání strategických, koncepčních a metodických otázek. Další členové výboru pro PB vyjádřili názor, že zvláštní úkoly výboru jsou hlavně regulační povahy a tak by to mělo zůstat i nadále.

Výbor pro PB zasedal od roku 2005 šestkrát. Mezi hlavní výsledky práce výboru pro PB patří:

- vyjádření stanoviska ke všem prováděcím opatřením uvedeným v oddílu 2 této zprávy,
- odsouhlasení norem a obsahu zpráv o kvalitě,
- každoroční projednání míry souladu s nařízením (ES) č. 184/2005 a postupem vykazování kvality,
- projednání a schválení koordinovaného přístupu ohledně všech hlavních probíhajících změn metodiky, včetně zavedení nových příruček (BPM6 a BD4) a klasifikace ekonomických činností NACE revize 2,
- projednání vývoje v souvislosti s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2560/2001 ze dne 19. prosince 2001 o přeshraničních platbách v eurech[14], které zavedlo změny prahové hodnoty pro vykazování statistických údajů bankami, čímž spustilo rozsáhlou transformaci systémů shromažďování údajů o platební bilanci v mnoha členských státech.

[14] Úř. věst. L 344, 28.12.2001, s. 13.

Graf 1: Spokojenost členů výboru pro PB s definicí úkolů výboru (1–5, 1 zcela nespokojen, 5 velmi spokojen)

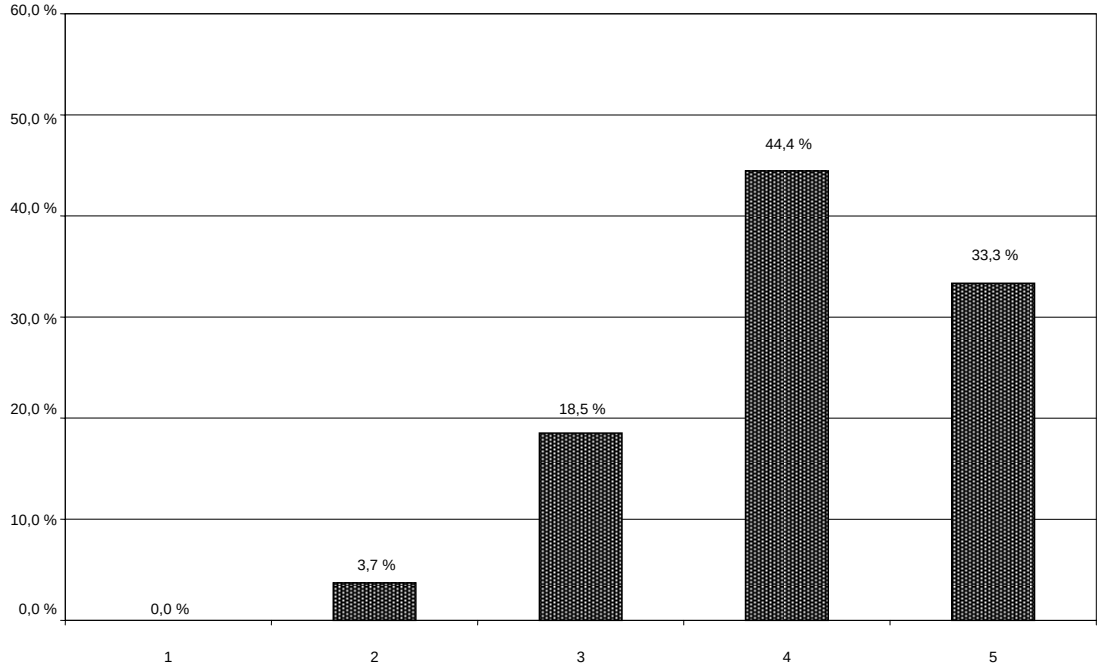

9. ZÁVĚRY

Vstup nařízení (ES) č. 184/2005 v platnost pomohl harmonizovat statistiku platební bilance v celé EU a zvýšil dostupnost údajů pro uživatele. Nařízení (ES) č. 184/2005 také stanovuje právní základ pro přípravu národních statistických programů. Kvalitu předkládaných údajů různých typů pečlivě sleduje výbor pro PB.

Vzhledem k zjištěním uvedeným v této zprávě je v nadcházejících letech možno zvážit změnu nařízení (ES) č. 184/2005 v souvislosti s tématy určenými v kontrolním postupu:

- aktualizace požadavků na údaje v souladu s novými mezinárodními normami,
- uvedení zpráv o kvalitě do souladu s přístupem Eurostatu ke kvalitě a s nařízením (ES) č. 223/2009, a to úpravou kritérií kvality,
- přijetí prováděcích opatření k nařízení (ES) č. 184/2005 Komisí, v souladu s novými právními možnostmi zavedenými Smlouvou o fungování Evropské unie.

Kromě toho by mohla být dále posílena spolupráce s ECB (GŘ pro statistiku) a s dalšími mezinárodními organizacemi, jako jsou MMF a OECD, aby se racionalizovaly a harmonizovaly požadavky na údaje, a to s využitím Eurostatu jakožto ústředního subjektu.

Před předložením příslušných návrhů budou řádně zohledněny diskuze v rámci výboru pro PB a jeho stanovisko.